

HULPMIDDEL

Subsidies & financiële regelingen voor energiebesparing voor zorgvastgoed

Versie: 15 april 20

Deze publicatie geeft een overzicht van subsidies en financiële regelingen waar zorgorganisaties gebruik van kunnen maken voor het verduurzamen van gebouwen, in het bijzonder energiebesparing en CO₂-reductie.

Voor wie?

Deze publicatie is voor diverse zorgorganisaties: cure, care en eerstelijns. Groot verschil tussen cure en care enerzijds en eerstelijns anderzijds is dat cure en care veelal niet inkomsten- of vennootschapsbelastingplichtig zijn, en eerstelijns zorgorganisaties wel. Daarnaast verschilt de grootte van de locaties, en daardoor ook de omvang van de verduurzamingsmaatregelen. In onderstaande tabel is 'kort door de bocht' samengevat wat de regeling is en voor wie die mogelijk interessant is. Verderop in deze publicatie wordt iedere regeling verder toegelicht.

Subsidie	Type Subsidie	Samenvatting	Belangrijkste eisen t.a.v. de zorgorganisatie, locatie of investering	Zie pagina
DUMAVA	Landelijke investerings-subsidie	Tegemoetkoming (20-40%) bij het uitvoeren van diverse verduurzamingsmaatregelen of integraal verduurzamingsproject. www.rvo.nl/dumava	<ul style="list-style-type: none"> Voor organisaties die niet inkomsten- of vennootschaps-belastingplichtig zijn. Daarom veelal niet voor eerstelijns. 	3
ISDE	Landelijke investerings-subsidie	Tegemoetkoming (vast bedrag per apparaat) bij de aankoop van warmtepomp, zonneboiler en kleinschalige windturbine. www.rvo.nl/isde	<ul style="list-style-type: none"> Warmtepompen alleen in bestaande gebouwen. Warmtepompen in informatieplichtige gebouwen alleen all-electric. 	5
EIA MIA/Vamil	Landelijke fiscale regeling	EIA geeft belastingvoordeel voor energiebesparende maatregelen, MIA en Vamil voor andere verduurzamingsmaatregelen. Voordeel 11%, als winst wordt gemaakt. www.rvo.nl/eia www.rvo.nl/mia-vamil	<ul style="list-style-type: none"> Voor organisaties die inkomsten- of vennootschaps-belastingplichtig zijn. Daarom veelal niet voor care en cure. Voor investeringen vanaf € 2.500 (per meldcode). 	5
SDE++	Landelijke exploitatie-subsidie	Voor technieken die hernieuwbare energie produceren of de uitstoot van broeikasgas (CO ₂) verminderen. Bijdrage per geproduceerde energie tijdens de looptijd van een langdurig project. www.rvo.nl/sde	<ul style="list-style-type: none"> In zorg vooral gebruikt voor zonnepanelen. Alleen bij aansluiting > 3*80 A en PV-project met vermogen ≥ 15 kWp. Daarom veelal niet voor eerstelijns en kleine care-locaties. 	7

DEI+	Landelijke investerings-subsidie	Subsidieert pilot- en demonstratieprojecten voor ontwikkeling van innovatieve technieken voor reductie van CO ₂ -uitstoot. Vooral grotere projecten. www.rvo.nl/dei	Zelden voor zorgprojecten	8
MOOI	Landelijke stimulerings-regeling	Voor grote, complexe projecten waarin meerdere partijen samenwerken aan het realiseren van innovaties. https://www.rvo.nl/mooi	Zelden voor zorgprojecten	8
Rentekorting		Rentekorting op een zakelijke lening of hypotheek.		9
Lokale regelingen, fondsen en subsidies	Verschildt per regeling en fonds	Er zijn diverse regelingen die bijvoorbeeld advies geven, het aanvragen voor subsidie ontzorgen, tegen lage rente financieren, etc.		10

Subsidies stapelen veelal niet mogelijk

In het algemeen mogen subsidies niet gestapeld worden. Er zijn enkele uitzonderingen:

- SDE++ en DUMAVA kunnen gecombineerd worden.
- EIA, MIA en Vamil mogen gecombineerd worden met lokale subsidies. Het voordeel van de lokale subsidie moet dan wel in mindering gebracht worden op de investering waarvoor EIA, MIA of Vamil wordt aangevraagd.

Subsidierегeling DUurzaam MAatschappelijk VAstgoed (DUMAVA)

DUMAVA is een subsidierегeling voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed. Tot en met 20230 is er elk jaar een nieuwe ronde. De nieuwe ronde van de regeling opent op 3 juni 2024 om 9:00 uur. Naar verwachting is de regeling na deze dag overtekend. De bijdrage is 20% (tot 40%) van de investering om het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Deze bijdrage kan worden aangevraagd voor maximaal drie losse maatregelen of voor een integraal project voor het verbeteren van de energieprestatie. De subsidie moet aangevraagd worden voordat opdracht wordt gegeven voor het uitvoeren van de maatregelen.

Een volledig overzicht van voorwaarden en maatregelen die in aanmerkingen komen is te vinden op: www.rvo.nl/subsidies-financiering/dumava.

Algemene voorwaarden

- Voor organisaties die niet inkomsten- of vennootschapsbelastingplichtig zijn.
- Subsidie is voor maatschappelijk vastgoed. Wat maatschappelijk vastgoed is, is toegelicht aan de hand van SBI-codes. www.rvo.nl/subsidies-financiering/dumava#voor-wie
- Aanvragen per locatie.
- Is het vastgoed opgeleverd vanaf 2012? Dan alleen subsidie als vastgoed wordt afgekoppeld van de aardgasaansluiting.
- Het is nu mogelijk om opnieuw een aanvraag te doen als de vorige keer is gekozen voor losse maatregelen. In een nieuwe aanvraag kan opnieuw voor losse maatregelen worden gekozen of voor een integraal project. In het DUMAVA-webinar (RVO op 21 maart jl.) is gezegd dat dit gaat om maximaal twee aanvragen per gebouw.

Alle algemene voorwaarden: www.rvo.nl/subsidies-financiering/dumava/voorwaarden

Voorwaarden (combinaties van) verduurzamingsmaatregelen

- Maximum drie verduurzamingsmaatregelen. Waarbij energie-advies als vierde 'maatregel' ook subsidiabel is.
- Verduurzamingsmaatregelen staan op de DUMAVA-maatregelenlijst, zoals isolatie, warmtepompen, zonnepanelen (alleen inclusief opslag of dakisolatie), ventilatie met WTW, infraroodpanelen en groene daken en gevels.
- Subsidiebedrag: € 5.000 - € 1.500.000 per aanvraag.
- Subsidiepercentage is 20%.
- Energieadvies, CO₂-routekaart of DuMo-advies (voor monumenten), niet ouder dan 48 maanden.

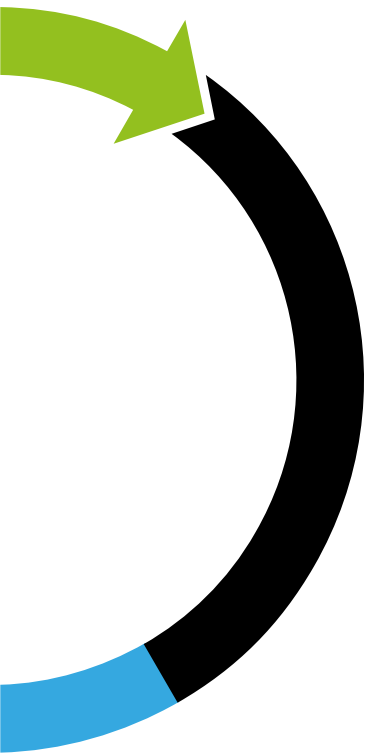
Voorwaarden integraal verduurzamingstraject

- Minimaal 3 energielabelstappen, en minimaal tot energielabel B.
- Subsidiebedrag project: € 25.000 - € 1.500.000 per aanvraag.
- Voor integrale projecten is het subsidiepercentage 30% (met een aftopping per m² vloeroppervlak per labelstap). Als de renovatiestandaard (een hoge energieprestatie) wordt gehaald, dan is 40% subsidie mogelijk. Als uw bedrijf meer dan 250 FTE heeft of een netto-omzet van € 50 miljoen per jaar of meer, wordt het beschouwd als een grote onderneming en is de subsidie maximaal 30%.
- Een Integraal Maatwerkadvies, portefeuilleroutekaart met energielabel of DuMo-advies niet ouder dan 48 maanden is verplicht.

DUMAVA aanvragen met CO₂-routekaart

Als je al een ingevulde CO₂-reductietool hebt, is DUMAVA aanvragen een stuk makkelijker. Lees hier hoe je dat aanpakt en waar je rekening mee moet houden bij de aanvraag: [Zo kun je de CO₂-routekaart gebruiken bij aanvragen DUMAVA subsidie 2024](#)

Zie ook het format voor een DUMAVA-aanvraag met 1, 2 of 3 maatregelen met CO₂-routekaart voor zorgorganisaties op de website van EVZ: [Format voor DUMAVA-aanvraag \(1, 2 of 3 maatregelen\) met portefeuilleroutekaart](#)

Investeringsubsidie Duurzame Energie (ISDE)

De Investeringsubsidie duurzame energie (ISDE) geeft een tegemoetkoming bij de aankoop van kleinschalige installaties.

- Warmtepomp: vanaf € 500, vast bedrag per apparaat.
- Zonneboiler: vanaf € 600, vast bedrag per apparaat.
- Kleinschalige windturbine: Maximaal € 66 per m² rotoroppervlak (t/m 31-12-2027).

Belangrijkste algemene voorwaarden

- Subsidie aanvragen voordat de koopovereenkomst wordt gesloten.
- Apparaat moet nieuw zijn.
- Bewijs dat een bouwinstallatiebedrijf het apparaat heeft geïnstalleerd.
- De subsidieaanvrager wordt eigenaar van het apparaat.
- Er mag voor meerdere apparaten subsidie aangevraagd worden.
- Benodigde vergunningen moeten zijn afgegeven op het moment dat de subsidieaanvraag wordt ingediend.

Alle algemene voorwaarden: www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde/zakelijke-gebruikers

Belangrijkste voorwaarden per categorie

- Warmtepomp
 - De warmtepomp is onderdeel van een verwarmingstoestel en heeft minimaal energielabel A++.
 - Lucht-luchtwarmtepompen zijn uitgesloten.
 - Hybride-warmtepomp alleen voor locatie met jaarlijks energieverbruik ≤ 50.000 kWh en ≤ 25.000 m³ aardgas (niet-informatieplichtige gebouwen).
 - Alleen in bestaande gebouwen (omgevingsvergunning aanvraag voor 1 juli 2018).
 - De subsidie is afhankelijk van het soort apparaat en het vermogen. Er is een lijst met apparaten die voldoen aan de eisen van de ISDE-regeling. Indien een apparaat niet op de apparatenlijst staat, maar wel aan de subsidie-eisen voldoet, kan er alsnog subsidie worden aangevraagd. De apparatenlijst en de subsidie-eisen zijn te vinden op: www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde/zakelijke-gebruikers/warmtepomp
- Zonneboiler
 - De zonneboiler is bedoeld voor het maken van warm tapwater of voor het verwarmen van een ruimte in combinatie met het maken van warm tapwater.
 - Alleen op bestaande gebouwen (omgevingsvergunning aanvraag voor 1 juli 2018).
 - De subsidie is afhankelijk van het soort apparaat en het vermogen. Er is een lijst met apparaten die voldoen aan de eisen van de ISDE-regeling. Indien een apparaat niet op de apparatenlijst staat, maar wel aan de subsidie-eisen voldoet, kan er alsnog subsidie worden aangevraagd. De apparatenlijst en de subsidie-eisen zijn te vinden op: www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde/zakelijke-gebruikers/zonneboiler
- Kleinschalige windturbine (t/m 31-12-2027)
 - Het minimale rotoroppervlak per windturbine is 50 m².
 - Elektriciteitsaansluiting ≤ 3*80A (kleinverbruikersaansluiting).
 - www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde/zakelijke-gebruikers/kleinschalige-windturbine

Energie-investeringsaftrek (EIA), Milieu-investeringsaftrek (MIA) en de Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (Vamil)

EIA, MIA en Vamil geven fiscaal voordeel op energiezuinige respectievelijk milieuvriendelijke technieken. Deze technieken staan op de Energielijst respectievelijk Milieulijst. Vuistregel is dat technieken op de lijst nog niet de standaard zijn. Er zijn technieken voor bestaande bouw, nieuwbouw, maar ook een ambitieuze renovatie valt onder EIA. De lijst wordt jaarlijks op 1 januari aangepast.

EIA en MIA geven voordeel in het jaar van aanschaf, bij Vamil kan de investering ook in latere jaren opgevoerd worden. EIA levert gemiddeld 10% voordeel op en is voor alle maatregelen op de Energielijst gelijk. Het voordeel van MIA en Vamil hangt af van de maatregel en kan netto oplopen tot ruim 14% van het investeringsbedrag.

Algemene voorwaarden

- Organisatie valt onder de inkomsten- of vennootschapsbelasting.
- Investering voldoet aan de omschrijving onder één van de codes van de Energie- of Milieulijst. Zie: www.rvo.nl/milieu-energielijst-2024.
- Aanvragen binnen 3 maanden nadat de investeringsverplichting is aangegaan.
- Het meldingsbedrag voor aangegane verplichtingen en gemaakte voortbrengingskosten samen is per melding ten minste € 2.500.
- Soms kunnen ook de advieskosten meegenomen worden in de aanvraag.

Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++)

De SDE++ subsidie stimuleert duurzame energieproductie door het verschil tussen de kostprijs en de opbrengsten van de toegepaste techniek te vergoeden (de onrendabele top). SDE++ is voor grotere installaties. In de zorg wordt SDE++ vooral gebruikt voor zonnepanelen.

Toekenning van SDE++ maakt het verkrijgen van externe financiering soms gemakkelijker.

Voor PV nauwelijks nog subsidie

Bij het bepalen van de subsidiehoogte wordt jaarlijks gekeken naar actuele energietarieven. Dit betekent dat bij hoge energietarieven de subsidie lager wordt. Voor sommige technieken, zoals PV, komt dit er op neer dat nu (vrijwel) geen subsidie wordt uitgekeerd op direct verbruik van opgewekte elektriciteit en dat alleen teruglevering aan het net nog wat subsidie oplevert. Dat kan veranderen als de elektriciteitsprijzen dalen. Let op: aanvragen moet sowieso vooraf, dus je kunt niet later, bij dalende elektriciteitsprijzen, besluiten om alsnog SDE++ aan te vragen.

Veiling

De regeling werkt als een veiling: de regeling opent één keer per jaar in fases waarbij de maximaal aan te vragen vergoeding per kWh steeds iets stijgt. Na toekenning krijg je voor een periode van 12 tot 15 jaar een bedrag voor iedere ton vermeden CO₂. Het te vergoeden bedrag en hoeveel jaren je subsidie krijgt, is afhankelijk van de technologie.

Meest relevante categorieën voor de zorg met belangrijkste randvoorwaarden

De meest relevante categorieën voor de zorg staan hieronder. Een volledig overzicht met de bijbehorende voorwaarden is te vinden op:

www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/sde

- Hernieuwbare elektriciteit
 - PV: voor PV-projecten met vermogen ≥ 15 kWp en grootverbruikersaansluiting ($> 3 \cdot 80A$).
 - Wind op land (met hoogtebeperking): voor locaties met grootverbruikersaansluiting ($> 3 \cdot 80A$).
- Hernieuwbare warmte
 - Vergisting van biomassa voor de productie van warmte of warmte en elektriciteit (WKK) of hernieuwbaar gas. De biogasopbrengst moet ten minste 25 m³ aardgasequivalent per ton ingaande biomassa bedragen.
- CO₂-arme warmte
 - Diverse vormen van aquathermie
 - HT-lucht-water-warmtepomp van ≥ 500 kWth en COP ≥ 3
 - PVT-panelen met warmtepomp van ≥ 500 kWth en COP ≥ 3

Belangrijkste algemene voorwaarden

- Benodigde vergunningen moeten zijn afgegeven op het moment dat de subsidieaanvraag wordt ingediend.
- Hoe eerder de subsidie wordt aangevraagd en hoe lager het aanvraagbedrag, hoe groter de kans dat de SDE++ subsidie wordt toegekend.
- Alleen beoogde producenten (die de productie-installatie in bedrijf nemen en exploiteren) kunnen de subsidie aanvragen.
- Er mag per openstellingsronde maximaal 1 aanvraag ingediend worden per categorie per adres waar de productie-installatie wordt geplaatst.

Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie (DEI+)

De Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie (DEI+) subsidieert innovatieve pilot- en demonstratieprojecten. Deze projecten zijn vaak in samenwerking met een productontwikkelaar, waarbij de zorgorganisatie een voorbeeldproject draait.

De meeste projecten in de zorg zullen niet voor deze subsidie in aanmerking komen, maar je kunt voor je project een startformulier invullen waarop je feedback krijgt over de toepasbaarheid van de subsidie op dat project. Meer informatie over deze subsidie, inclusief het startformulier, is te vinden op:

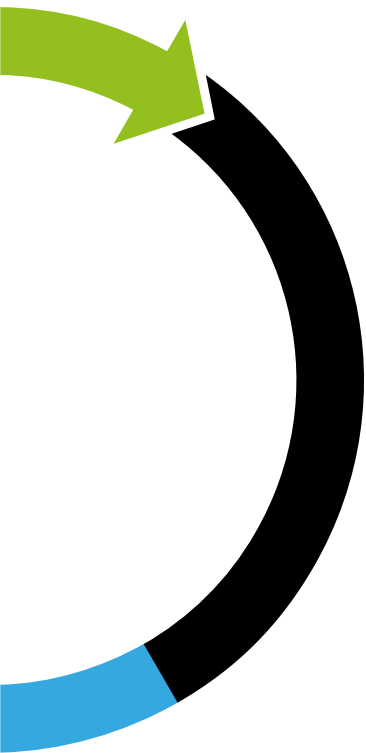
www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/demonstratie-energie-en-klimaatinnovatie-dei

Missiegedreven Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (MOOI)

De Missiegedreven Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (MOOI) subsidie is vooral bedoeld voor de subsidiering van grote, complexe innovatieprojecten (minimaal € 2 miljoen aan kosten) met meerdere ondernemingen (minimaal drie). De innovatie moet binnen één van de onderstaande drie thema's vallen:

- Elektriciteit
- Gebouwde omgeving
- Industrie

Deze subsidie is zelden geschikt voor de zorg maar kan bij uitzondering wel van toepassing zijn. Het is raadzaam om met RVO te bellen om te bespreken of een project in aanmerking komt. Contactgegevens en meer informatie over de mooi is te vinden op: www.rvo.nl/subsidies-financiering/mooi

Rentekorting

Geld lenen voor energiebesparende maatregelen voor vastgoed kan op verschillende manieren. Voorbeelden hiervan zijn via een hypotheek, groene lening, duurzaamheidslening of energiebespaarlening. Welke regeling geschikt is, is maatwerk en situatieafhankelijk.

Diverse banken geven rentekorting op leningen voor het verduurzamen van vastgoed. Daarnaast leveren investeringen voor het verduurzamen van vastgoed bij sommige hypotheekverstrekkers voordeel op bij een zakelijke hypotheekaanvraag.

Voorbeeld van een lening met duurzaamheidscomponent geschikt voor de zorg

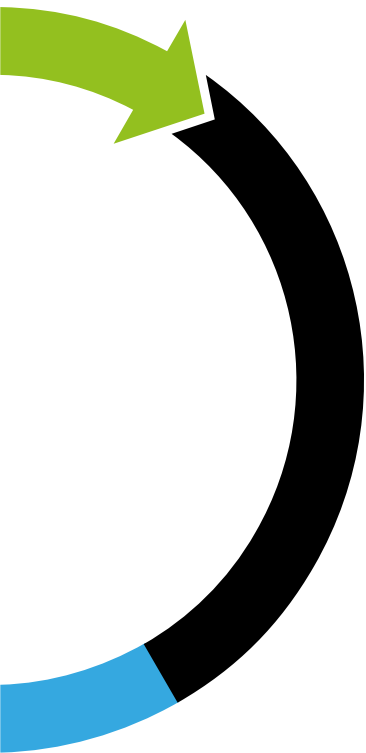
○ Groenfonds, lening met rentekorting

- Alleen voor financiering voor een project met een positief effect op het milieu en de natuur.
- De bank moet een groenverklaring voor je aanvragen
- Erkende instellingen omschreven als bank met een groenfonds:
 - ABN Amro Groenbank
 - ASN Groenprojectenfonds
 - Groenwoningen Fonds
 - ING Groenbank
 - Nationaal Groenfonds
 - Rabo Groen Bank
 - Groenfonds Regionaal Duurzaam
 - Triodos Groenfonds
 - Ecowoningen Fonds

○ Rabobank Impactlening

Aanvragende organisatie wil stappen gaan zetten in de verduurzaming van gebouwen of is aantoonbaar koploper op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

- Rentekorting tot 0,90%.
- Maximaal 3000 fte.
- Te lenen bedrag voor de zorgsector: tussen € 100.000 en € 7,5 miljoen.
- Looptijd van de lening: vijf of tien jaar
- Eerstelijns zorg moet BIG-geregistreerd zijn
- Zorgorganisaties komen in aanmerking als ze in het bezit zijn van één van de geselecteerde keurmerken~, waaronder de Milieuthermometer Zorg

Lokale regelingen, fondsen en subsidies

Ook regionaal, provinciaal en gemeentelijk zijn er regelingen, fondsen en subsidies, vaak ook bruikbaar voor zorgorganisaties. Dit soort fondsen kunnen bijvoorbeeld tegen lage rente projecten financieren die bijdragen aan de verduurzaming van het milieu.

Er is geen goede subsidiewijzer waar je alle lokale subsidies kan vinden. Zoek zelf goed op websites en nieuwsbrieven voor ondernemers bij je gemeente, provincie, regio.

Voorbeelden van lokale ondersteuning bij financiering

- BOM Renewable Energy (provincie Noord Brabant)
BOM Renewable Energy investeert, adviseert bij de organisatie en structurering van het project, zorgt voor draagvlak en zet haar netwerk in om projecten van de grond te krijgen (bijv. bankfinanciering en expertise).
- BNG Duurzaamheidsfonds (landelijk)
Het BNG Duurzaamheidsfonds is een initiatief van BNG Bank en wordt ondersteund door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Het fonds is toegankelijk als je gemeente zich heeft aangesloten. Het fonds wordt beheerd door Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) die garant staat, waardoor de rente laag is.
- Energiefonds Utrecht (provincie Utrecht)
Het Energiefonds Utrecht biedt financieringen voor bedrijven en organisaties met projecten waarmee energie wordt bespaard en/of opgewekt met hernieuwbare bronnen.
- Duurzaamheidslening non-profitorganisaties (Gemeente Nijmegen)
Voor 23 energiebesparende maatregelen kun je via de gemeente Nijmegen een duurzaamheidslening (stimuleringslening) aanvragen. Bijvoorbeeld voor de aanleg van een groendak, zonnepanelen of dakisolatie.

Ontzorgingsprogramma

Sommige regelingen gaan niet over een financiële tegemoetkoming, maar betreffen advies over (onder andere) de financiële haalbaarheid van verduurzamingsmaatregelen. Een voorbeeld hiervan is het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed waarmee provincies kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren (< 10 gebouwen) ondersteunen bij verduurzamen van hun vastgoed. Beschikbare ondersteuning verschilt per provincie. Meer informatie en links naar de provinciale regelingen vind je op de EVZ website: [Ontzorgingsprogramma's](#)

Meerdere subsidies voor vergroenen

Het vergroenen van een pand kan energiebesparing opleveren, bijvoorbeeld door het voorkomen van oververhitting (groen dak, groene gevel). Veel gemeenten, waterschappen en provincies hebben subsidies voor vergroenen. De [Groenesubsidiewijzer van MilieuCentraal](#) zet er een aantal op een rij. Check ook bij je gemeente, waterschap en provincie. De subsidieregelingen zijn veelal gelijk voor bedrijven, maatschappelijk vastgoed en woningen.

Investeren met externe partij

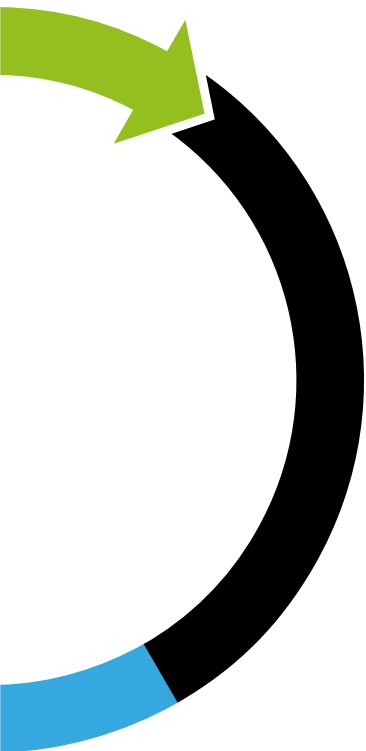
Als financiering lastig is, zijn er opties om een andere partij te laten investeren in energiebesparingsmaatregelen of duurzame energie-installaties: leasen of vergelijkbare constructies. Via dit soort constructies wordt de investering gespreid. De installatie wordt vaak aan het eind van de contractperiode wel eigendom van de zorgorganisatie. Voorbeelden van zulke constructies zijn ESCo's (Energy Service Companies), zonnepanelen of een warmtepomp op afbetaling en het leasen van zonnepanelen.

Voordelen

- Geen grote investering nodig door de zorgorganisatie.
- De tussenpartij heeft kennis van installaties, je hoeft dus niet zelf in technische kennis te investeren.
- Direct profiteren van een lagere energierekening.
- Geen onverwachte (onderhouds)kosten.

Nadelen

- Als je zelf de kennis hebt, kun je het vaak goedkoper zelf regelen.
- Lange looptijd van contract.
- Risico's in kwaliteit van beheer en onderhoud.
- Niet altijd duidelijk wat er gebeurt als de energiebesparingen kleiner zijn dan begroot.

Het expertisecentrum verduurzaming zorg wordt uitgevoerd door:

Stimular, MPZ, TNO

in afstemming met brancheorganisaties NFU, NVZ, ActiZ, VGN en de Nederlandse ggz

Contactpersonen voor deze publicatie: Marjon Olijdam; m.olijdam@stimular.nl, Isaiah Libanon; i.libanon@stimular.nl

Er is geen garantie dat de bovenstaande informatie correct, up-to-date en/of volledig is. De informatie en vermelde gegevens zijn dan ook niet uitputtend bedoeld, de inhoud is van informatieve aard en is niet leidend voor een specifieke situatie.

